

господарства від виробництва й реалізації пшениці дорівнюватиме 28715 грн.

Бізнес-планування дало можливість виявити такі особливості визначення доходів, витрат та ефективності виробництва продукції фермерського господарства: розрахунок амортизації машин та обладнання, які повернулися у власність фермера у складі майнових прав, має здійснюватися на основі справедливої вартості основних засобів; фермерське господарство одержує бухгалтерський прибуток, тому що результати (доходи) перевищують бухгалтерські витрати. Але якщо врахувати внутрішні витрати фермерського господарства (доход фермера щонайменше на рівні 40000 грн. на рік), то економічний прибуток буде від'ємним.

Бізнес-планування виявило, що для забезпечення ефективної діяльності фермерського господарства, яке використовує земельні угіддя невеликої площі (до 20 га), у виробництві пшениці йому необхідно використати ефект масштабу, тобто збільшити площу сільськогосподарських угідь; використати можливості диверсифікації діяльності за рахунок, наприклад, надання послуг з обробітку ґрунту іншим виробниками і таким чином одержати додаткові доходи; розглянути можливості зміни спеціалізації.

ФЕНОМЕН ОРГАНІЗАЦІЙНОЇ СТРУКТУРИ ОРГАНІЗАЦІЇ АГРАРНОГО ПРОФІЛЮ ЯК ЕЛЕМЕНТА ВНУТРІШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА СІЛЬСЬКОЇ ТЕРИТОРІЇ

*Смігунова О.В., старший викладач,
Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені Петра Василенка*

В силу цілого ряду причин темпи зростання обсягів виробництва продукції сільського господарства в Україні все ще залишаються суттєво нижчими від аналогічних показників розвинених країн Заходу і США зокрема. Тому виникає питання про те, що заважає організаціям аграрного профілю Лівобережного Лісостепу України наблизитись до рівня соціально-економічного розвитку їх аналогів в США, розташованих в подібних агрокліматичних умовах. Адже і одні, й інші розташовані біля 50 паралелі.

Причину згаданого вище відставання наших організацій аграрного профілю від їх американських аналогів треба шукати в організаційно-економічних умовах їх функціонування. Серед такого ряду умов на перший план впливає забезпечення оптимальності таких їх параметрів як виробнича структура, організаційна структура та організаційна структура управління. Разом з тим там впровадженні надбання нової парадигми управління, відомої як «тиха управлінська революція», і надбання стратегічного менеджменту зокрема. Важливим напрямком створення згаданих умов було формування локальних горизонтально інтегрованих виробничих об'єднань кластерного типу. Все це дозволило організаціям аграрного профілю робити достойний вклад у забезпечення населених пунктів, в яких проживає їх персонал, об'єктами соціальної інфраструктури відповідно до соціальних стандартів та нормативів.

Доцільно визначитись щодо змісту поняття «організаційна структура». Загальновідомо, що поняття «організаційна структура» являє собою по відношенню до первинних елементів національної економіки (організацій, фірм, компаній) ієрархію формальних груп. Нагадаємо, що під групою розглядаються дві особи і більше, які взаємодіють одна з одною так, що кожна особа впливає на іншу (інших) та зазнає на собі його (їх) вплив. Отже, є всі підстави розглядати організації (або фірми і компанії), що є елементами організаційної структури внутрішнього середовища сільської території як формальної групи.

Ведучи мову про формальні групи вищого рівня як елементи внутрішнього середовища сільської території, не треба забувати про їх основні параметри, найбільш важливими з яких є наступні п'ять: правове положення; належність капіталу і контролю; сфера діяльності; вид та характер господарської діяльності; технологічна та територіальна цілісність і ступінь підпорядкування; розмір та чисельність зайнятих операційних працівників.

Дуже важливим є також віднесення формальних груп вищого рівня до тієї чи іншої форми господарювання. Як відомо, будь-яка форма господарювання репрезентує адекватний їй уклад. Під укладом розуміють групу організаційно-правових форм господарювання, що мають спільні головні ознаки. Але на відміну від організаційно-правових, юридично не фіксуються.

Уклад являє собою складну систему, яка об'єднує власність, тип

організації виробництва та способів використання власності. Керуючись сказаним вище, в існуючій аграрній сфері України можна виділити три уклади: індивідуально-приватний; приватно-спільний; державний.

А це свідчить про наявність у аграрній сфері України багатокладності.

Важливим є також і віднесення формальних груп вищого рівня, тобто господарюючих суб'єктів аграрної сфери до числа малих, середніх та великих. В даний час розмір господарюючих суб'єктів аграрної сфери за площею ріллі коливається в наступних межах:

- особисті підсобні домогосподарства (ОПДГ) – до 1 га;
- особисті селянські господарства (ОСГ): 1-10 га;
- фермерські господарства типів ФГ-1 і ФГ-2: 10-1000 га;
- фермерські господарства типу ФГ-3 і приватно-спільні формування: 1000-10000;
- агрохолдинги: 10000 і більше га.

Реалізація заходів ринково-підприємницької трансформації організацій аграрного профілю мало що дасть, якщо їх зовнішнє середовище залишатиметься таким, яким воно є в даний час. Загальновідомо, що воно має ступінчасту структуру. Так, зовнішнім середовищем першого рівня по відношенню до організацій аграрного профілю є внутрішнє середовище сільських агломерацій, на які ці організації базуються. В свою чергу оптимізація внутрішнього середовища окремих сільських агломерацій мало що дасть, якщо їй не передуватиме оптимізація внутрішнього середовища адміністративних районів в межах яких вони розташовані.

Отже, при здійсненні заходів щодо оптимізації внутрішнього середовища окремих організацій аграрного профілю виникає необхідність додержання наступної послідовності етапів процесу їх ринково-підприємницької трансформації:

1) опрацювання та реалізація генерального плану стратегічної сегментації внутрішнього середовища адміністративного району, в межах якого розташована організація аграрного профілю що є об'єктом досліджень;

2) оптимізація та реалізація генерального плану оптимізації внутрішнього середовища окремої сільської агломерації, на яку базуються організація аграрного профілю що є об'єктом досліджень.